

บทคัดย่อ

หนึ่งทศวรรษแห่งวารสารอักษรศาสตร์ : การวิเคราะห์เนื้อหา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วารสารอักษรศาสตร์ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา (ปีที่ 21 พ.ศ. 2532 ถึงปีที่ 30 พ.ศ. 2544) ในด้านผู้เขียนบทความ ประเภท ภาษา เนื้อหา และการอ้างอิงของบทความ ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่เป็น อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ บทความส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ และเป็นภาษาไทย เนื้อหาของบทความที่พบมากตามลำดับ ได้แก่ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ภาษา ปรัชญา และศาสนา บทความส่วนใหญ่มีการอ้างอิง

Abstract

A Decade of The Bulletin of the Faculty of Arts : A Content Analysis

The purposes of the article is to analyze *The Bulletin of the Faculty of Arts* published during the past decade (Volume 21 B.E. 2532 to Volume 30 B.E.2544) in terms of contributors, types of article, language, content and citations of the articles. The results of the study reveal that most contributors are faculty members of the Faculty of Arts. The majority of the articles are scholastic and are in Thai. The contents deal with Literature, History, Language, Philosophy and Religion respectively. Citations are included in most of the articles.

หนังสือทศวรรษแห่งวารสารอักษรศาสตร์ : การวิเคราะห์เนื้อหา

ชลทิตา สุทธินิรันดร์กุล*
สุพรรณณี วราทร**

วารสารวิชาการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างมาก ในด้านการเผยแพร่บทความ ผลงานค้นคว้าใหม่ ๆ และการเสนอข่าวที่ทันต่อเหตุการณ์ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ และเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อตีพิมพ์งานวิจัยก่อนที่จะนำไปพิมพ์เป็นรูปเล่ม โดยเฉพาะวารสารทางวิชาการ สาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยนักวิชาการหรือสมาคมทางวิชาชีพในสาขานั้น ๆ และตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับแขนงวิชาเป็นส่วนใหญ่ วารสารวิชาการจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการศึกษา และค้นคว้าวิจัย ดังนั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงได้จัดทำวารสารวิชาการขึ้น โดยถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมหาวิทยาลัย เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถและความแข็งแกร่งทางด้านวิชาการของสถาบัน ทั้งยังเป็นเวทีให้คณาจารย์ได้แสดงผลงานทางวิชาการอย่างสมศักดิ์ศรี นอกจากนี้ ยังได้ใช้เป็นคู่มือค้นคว้าหาความรู้ประกอบการศึกษาด้วย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการผลิตวารสารของมหาวิทยาลัยและในระดับคณะก็มีการจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะ

วารสารอักษรศาสตร์เป็นวารสารวิชาการของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีกำเนิดขึ้นตามมติคณะกรรมการประจำคณะอักษรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2503 ให้จัดพิมพ์วารสารวิชาการสำหรับคณะฯ ขึ้น ให้ชื่อว่า วารสารอักษรศาสตร์ มีชื่อภาษาอังกฤษว่า *Bulletin of the Faculty of Arts Chulalongkorn University* และมีศาสตราจารย์ ม.ร.ว.สุมนชาติ สวัสดิ์กุล เป็นบรรณาธิการ

วารสารอักษรศาสตร์เริ่มออกฉบับปฐมฤกษ์ คือ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2505 ซึ่งถือกันว่าเป็นวันอักษรศาสตร์ ทั้งนี้เพราะเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาฤกษ์ตึกอักษรศาสตร์ ทางคณะจึงได้จัด

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิตา สุทธินิรันดร์กุล อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณณี วราทร อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์วารสารอักษรศาสตร์ขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในวันดังกล่าว และกำหนดให้ออกปีละครั้ง นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ในวิชาการด้านอักษรศาสตร์ กับเพื่อส่งเสริมงานค้นคว้าของคณาจารย์ในคณะ และเสนอเรื่องราวของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนับเป็นวารสารด้านอักษรศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาฉบับแรกในประเทศไทย

ในระยะแรก วารสารอักษรศาสตร์ได้ดำเนินการจัดทำโดยใช้เงินงบประมาณจากคณะอักษรศาสตร์ที่จัดสรรให้เป็นพิเศษ โดยขออนุมัติจากคณะกรรมการประจำคณะ โดยถือว่าเป็นบริการรูปหนึ่งเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่จะเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการ โดยจัดพิมพ์ครั้งละ 1,000 ฉบับ ลักษณะรูปเล่มของวารสาร เนื่องจากมุ่งหมายให้เป็นวารสารที่รวบรวมบทความทางวิชาการและผลงานวิจัยที่อ้างอิงได้ วารสารจึงมีขนาดความหนาประมาณ 130-160 หน้า และมีขนาด 8 หน้ายก ($7\frac{1}{2}$ นิ้ว x $10\frac{1}{4}$ นิ้ว) มีจำนวนบทความ 6 ถึง 8 บทความ และเนื่องจากใช้งบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรจากคณะในการดำเนินการจัดพิมพ์ จึงไม่สามารถจำหน่ายได้ จึงเผยแพร่โดยการแจก โดยแจกเป็นหนังสือที่ระลึกในงานวันอักษรศาสตร์แก่ทั้งอาจารย์ และนิสิตในคณะอักษรศาสตร์ ตลอดจนห้องสมุดต่าง ๆ และผู้สนใจที่แสดงความจำนงขอมา

วารสารอักษรศาสตร์ตั้งแต่ฉบับปฐมฤกษ์ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม 2505 จนถึงปัจจุบัน ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2544 เป็นระยะเวลา 38 ปี มีการจัดทำวารสารถึงรอบปีที่ 30 เนื่องจากได้หยุดออกไปบ้างในระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2509, พ.ศ. 2520 - 2521 และ พ.ศ. 2538 - 2540 ในรอบ 30 ปี แห่งการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์มีคณะบรรณาธิการดำเนินการทั้งสิ้น 10 ชุด

ใน พ.ศ. 2521 ได้มีการเปลี่ยนแปลงในการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ เมื่อฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อนุมัติงบประมาณอุดหนุนการพิมพ์วารสารวิชาการแก่คณะอักษรศาสตร์ โดยให้ดำเนินการเป็นโครงการในแต่ละปี จึงมีการกำหนดการออกวารสารให้เป็นวาระที่แน่นอนคือ ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดทำ 3 ประการ ดังนี้

1. เผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์
2. เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์และนิสิตคณะอักษรศาสตร์
3. เผยแพร่กิจกรรมทางวิชาการของคณะอักษรศาสตร์

นอกจากการเปลี่ยนแปลงกำหนดออกแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดพิมพ์วารสารอักษรศาสตร์เพื่อให้เป็นไปตามกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับรูปแบบของวารสารที่ได้รับเงินอุดหนุนการพิมพ์จากมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเกณฑ์ด้านรูปแบบและการเผยแพร่วารสาร ดังนี้

1. ขนาดของวารสาร ให้มีขนาด 8 หน้ายก ($7\frac{1}{2}$ นิ้ว x $10\frac{1}{4}$ นิ้ว) เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวม และในการรวมเล่มวารสารของทั้งมหาวิทยาลัย

2. ความหนาของวารสาร ในฐานะที่จะเป็นวารสารที่อ้างอิงได้ จึงควรเป็นที่รวบรวมบทความทางวิชาการ หรือผลงานวิจัย และมีความหนาประมาณ 10 ยก (ประมาณไม่ต่ำกว่า 80 หน้า)
3. หน้าปกของวารสาร ควรมีตราพระเกี้ยวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยปรากฏอยู่ที่หน้าปกด้วย
4. ภายในเล่ม ที่หน้าแรกหรือในที่อันควร ในระบุวารสารเล่มนี้ได้รับเงินสนับสนุนค่าพิมพ์ (บางส่วน) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. เมื่อพิมพ์หนังสือเสร็จแล้ว ให้คณะหรือสถาบันส่งวารสารให้ฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 เล่ม

วารสารอักษรศาสตร์ในระยะ พ.ศ. 2521 – พ.ศ. 2526 จัดพิมพ์ครั้งละ 1,000 เล่ม และมีการเผยแพร่ด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ

- การจำหน่ายปลีก ได้มีการจัดจำหน่ายปลีกโดยให้ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดจำหน่าย ซึ่งจะมีร้านค้าขายปลีกต่าง ๆ รับไปจำหน่ายด้วย
- การบอกรับเป็นสมาชิก วารสารอักษรศาสตร์เปิดรับสมัครการเป็นสมาชิกเป็นประจำทุกฉบับ โดยส่งค่าบำรุงเป็นธนาคัตติ หรือเช็คไปรษณีย์ไปยังผู้จัดการวารสาร
- การแจกเป็นอภินิพนธ์นาคการ วารสารอักษรศาสตร์มีการเผยแพร่ด้วยการแจกเป็นอภินิพนธ์นาคการให้แก่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ต่อมาใน พ.ศ. 2527 มหาวิทยาลัยได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบและหลักปฏิบัติของวารสารที่ได้รับเงินสนับสนุนการพิมพ์จากมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ในด้านรูปแบบและเนื้อหาของวารสารได้กำหนดไว้ดังนี้

1.1 รูปแบบของวารสารควรมีขนาด 8 หน้ายก ($7 \frac{1}{2}$ นิ้ว x $10 \frac{1}{4}$ นิ้ว) หรือขนาด เอ 4 ($8 \frac{1}{2}$ นิ้ว x $11 \frac{1}{4}$ นิ้ว)

1.2 ความหนาของวารสารจะต้องไม่น้อยกว่า 10 หน้ายก (80 หน้า) โดยมีเนื้อหาที่รวบรวมบทความทางวิชาการหรือผลงานวิจัย ซึ่งเขียนโดยคณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 1 ใน 4

1.3 บทความหรือผลงานวิจัยในวารสารจะต้องมีการแนะนำผู้เขียนบทความและจะต้องมีการอ้างอิงให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ในระยะต่อมาคณะอักษรศาสตร์ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำวารสารเป็นประจำทุกปี แต่ระหว่าง พ.ศ. 2538 – 2540 ไม่มีการจัดทำวารสารนี้ จนกระทั่งใน พ.ศ. 2540 คณะบดีคณะอักษรศาสตร์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบรรณาธิการวารสารอักษรศาสตร์ทำหน้าที่พิจารณา อ่าน และตรวจต้นฉบับบทความที่จะตีพิมพ์ และคณะฯให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดพิมพ์ และเนื่องจากมีสมาชิกบอกรับวารสารน้อย จึงเปลี่ยนแปลงการจัดพิมพ์จากการดำเนินการโดยโรงพิมพ์ซึ่งต้องพิมพ์จำนวนมาก เป็นการทำต้นฉบับแบบอัดสำเนา 500 ชุด แล้วจึงส่งให้โรงพิมพ์ทำปกและเย็บเล่ม

ในปัจจุบันการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ได้รับทุนสนับสนุนการจัดพิมพ์จากกองทุนเพื่อการวิจัยคณะอักษรศาสตร์ จัดพิมพ์รูปเล่มขนาด 8 หน้ายก (7½ x 10¼ นิ้ว) จำนวน 400 ฉบับ และเผยแพร่โดยการจำหน่ายและการเป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังได้มอบให้แก่หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ และศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาของวารสารอักษรศาสตร์ ประกอบด้วยบทความวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนในคณะอักษรศาสตร์ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาตะวันออก ภาษาอังกฤษ ภาษาตะวันตก ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ ปรัชญา ศิลปการละคร และวรรณคดีเปรียบเทียบ นับเป็นวารสารที่มีคุณค่าในการค้นคว้าหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในสาขาอักษรศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือสาขามนุษยศาสตร์ของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

ในโอกาสครบรอบ 84 ปี แห่งการสถาปนาคณะอักษรศาสตร์ในปีพ.ศ.2544 คณะอักษรศาสตร์ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ หลายด้าน วารสารอักษรศาสตร์เป็นสื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์และนิสิตอักษรศาสตร์ซึ่งดำเนินการมาเป็นเวลายาวนานถึง 30 ปี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วารสารอักษรศาสตร์ได้ตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการในลักษณะต่าง ๆ เป็นจำนวนมากซึ่งมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ ดังนั้น ในวาระสำคัญนี้จึงเป็นโอกาสสมควรที่จะได้ศึกษาวารสารอักษรศาสตร์เพื่อทราบลักษณะ เนื้อหาของบทความ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในช่วงทศวรรษหลังของการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ คือ ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2532 ถึงปีที่ 30 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ เป็นแนวทางแก่ผู้เขียนบทความ และแก่ผู้อ่านในการใช้ประโยชน์จากวารสารอักษรศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์

บทความนี้ทำการวิเคราะห์วารสารอักษรศาสตร์ในช่วง 10 ปีหลังของการจัดทำวารสาร คือ ตั้งแต่วารสารปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2532 ถึงปีที่ 30 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2544 ทั้งในด้านจำนวนเล่ม จำนวนบทความ ลักษณะและเนื้อหาของบทความ

ในด้านจำนวนเล่มของวารสารที่นำมาวิเคราะห์ จากการสำรวจการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ซึ่งมีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม – มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม) พบว่า ในช่วง 10 ปีนี้ วารสารปีที่ 25 พ.ศ.2536 มีการจัดทำเพียง 1 ฉบับ โดยรวมฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ไว้ในเล่มเดียวกัน และหลังจากวารสารอักษรศาสตร์ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2537 การจัดทำวารสารได้หยุดไปเป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 ถึง พ.ศ. 2540 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 จึงมีการจัดทำวารสารปีที่ 27 ฉบับที่ 1 อีกและดำเนินต่อมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในช่วง 10 ปีจึงมีวารสารที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 19 ฉบับ ในด้านจำนวนบทความที่มีในวารสารอักษรศาสตร์แต่ละฉบับในรอบหนึ่งทศวรรษหลังแห่งการจัดพิมพ์นี้ พบว่า มีจำนวนตั้งแต่ 6 ถึง 13 บทความ รวมบทความที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 173 บทความ

การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์ซึ่งเป็นการมุ่งหมายหลักของการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสำรวจและวิเคราะห์วารสารอักษรศาสตร์ในด้านผู้เขียนบทความ ประเภท ภาษา และเนื้อหาของบทความ และการอ้างอิงที่ปรากฏในบทความวารสารอักษรศาสตร์ในช่วงเวลาที่กำหนด ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการสำรวจครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาในการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะผลิตงานเขียนทางวิชาการเผยแพร่ในวารสารอักษรศาสตร์ และเป็นแนวทางแก่ผู้อ่านและผู้ค้นคว้าในการใช้ประโยชน์จากวารสารอักษรศาสตร์ให้มากและกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลของแต่ละบทความในประเด็นที่มุ่งศึกษา คือ ด้านผู้เขียนบทความ ประเภท ภาษา และเนื้อหาของบทความ และการอ้างอิง โดยกำหนดรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ผู้เขียนบทความ ศึกษาด้านหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด
2. ประเภทของบทความ ได้จำแนกบทความตามลักษณะวิธีค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและการนำเสนอเป็น 5 ประเภท คือ
 - 2.2.1 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์ประเด็นที่ศึกษาตามหลักวิชาการ และมีการสรุปประเด็นที่ชัดเจน อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสังเคราะห์ โดยที่ผู้เขียนสามารถให้ทัศนะทางวิชาการของตนได้อย่างชัดเจน
 - 2.2.2 บทความวิจัย หมายถึงงานค้นคว้าอย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล หลักการหรือข้อสรุปรวม ที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือเอื้อต่อการนำวิชาการนั้นไปประยุกต์ มีลักษณะเป็นบทความที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา
 - 2.2.3 บทความกึ่งวิชาการ เป็นบทความแสดงทัศนะส่วนบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเขียนโดยใช้ภาษาพูด
 - 2.2.4 บทความแปล/เรื่องแปล เป็นงานแปลจากต้นฉบับที่เป็นวรรณกรรมหรืองานด้านปรัชญา หรือประวัติศาสตร์ หรือวิทยาการสาขาอื่นบางสาขาที่มีความสำคัญและทรงคุณค่าในสาขานั้น ๆ
 - 2.2.5 บทความอื่น ๆ ได้แก่ บทกวี บทความจากปาฐกถา หรือการบรรยายพิเศษจากการสัมมนาหรือการประชุมทางวิชาการซึ่งจัดโดยคณะอักษรศาสตร์ การนำเรื่องเก่าที่มีคุณค่ามาพิมพ์ซ้ำ บทสรุปหรือสาระสังเขปวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

3. ภาษาของบทความ จำแนกเป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
4. เนื้อหาของบทความ ในการสร้างกรอบแนวคิดเพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหาของบทความวารสารอักษรศาสตร์ ได้จัดกลุ่มเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ใหญ่ โดยศึกษาแนวทางจากการจัดหมวดหมู่ตามแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ หลักสูตรสาขาวิชาที่เปิดสอนในคณะอักษรศาสตร์ และการสำรวจเนื้อหาที่ปรากฏในบริบทของบทความที่จะนำมาวิเคราะห์โดยสังเขป โดยจะกำหนดเนื้อหาแต่ละบทความเพียง 1 หัวข้อเท่านั้น

เกณฑ์การจำแนกเนื้อหาในการวิเคราะห์นี้ประกอบด้วยเนื้อหา 9 หัวข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปรัชญาและศาสนา ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเทวนิยม จริยศาสตร์ ปรัชญาของลัทธิการเมือง ญาณวิทยา ตรรกวิทยา ปรัชญาภววรรณคดี นักปรัชญา ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น
2. วัฒนธรรมพื้นบ้าน ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต หัตถกรรม-พื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศอื่น พิธีกรรมและความเชื่อ เป็นต้น

3. ภาษา ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา การทำพจนานุกรม และการเรียนการสอนภาษา โดยจำแนกเป็น 6 หัวข้อย่อย ดังนี้

- 3.1 ภาษาไทย
- 3.2 ภาษาอังกฤษ
- 3.3 ภาษาตะวันตก ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน และภาษาอิตาลี
- 3.4 ภาษาตะวันออก ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาบาลีและสันสกฤต และภาษาญี่ปุ่น
- 3.5 ภาษาศาสตร์ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบัญญัติศัพท์ ภาษาถิ่น ภาษาตระกูลมอญ-เขมร เป็นต้น
- 3.6 การแปล ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีและทฤษฎีการแปล เป็นต้น

4. วรรณกรรม ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติวรรณกรรมของประเทศต่าง ๆ วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ และจำแนกเป็น 13 หัวข้อย่อย ดังนี้

4.1 วรรณกรรมทั่วไป ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติวรรณกรรม การวิจารณ์วรรณกรรม และวรรณกรรมกับศิลปกรรม เป็นต้น

- 4.2 วรรณกรรมไทย
- 4.3 วรรณกรรมอังกฤษ
- 4.4 วรรณกรรมอเมริกัน
- 4.5 วรรณกรรมแคนาดา
- 4.6 วรรณกรรมฝรั่งเศส
- 4.7 วรรณกรรมเยอรมัน

- 4.8 วรรณกรรมอิตาเลียน
- 4.9 วรรณกรรมอังกฤษ
- 4.10 วรรณกรรมจีน
- 4.11 วรรณกรรมญี่ปุ่น
- 4.12 วรรณกรรมอินเดีย
- 4.13 วรรณคดีเปรียบเทียบ

5. ศิลปะและศิลปการละคร ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจารณ์ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ ภาพเขียน ภาพถ่าย นิทรรศการศิลปะ บทละคร ละครแบบขนบนิยม ละครหุ่น และโศกนาฏกรรม เป็นต้น

6. ภูมิศาสตร์ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างของวิชาภูมิศาสตร์ องค์การระหว่างประเทศ ภูมิศาสตร์กายภาพของประเทศไทย เป็นต้น

7. ประวัติศาสตร์ ครอบคลุมเนื้อหา 4 หัวข้อย่อย ดังนี้

7.1 ประวัติศาสตร์ยุโรป

7.2 ประวัติศาสตร์อเมริกาใต้

7.3 ประวัติศาสตร์เอเชีย

7.4 ประวัติศาสตร์ไทย ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับชนชาติไทย ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเมืองและศาสนา ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ โบราณสถาน สถานภาพการศึกษา การวิจัย ทฤษฎีและวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์กับวรรณคดีไทย เป็นต้น

8. บรรณารักษศาสตร์ ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับหนังสือและการพิมพ์ เป็นต้น

9. อื่นๆ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การเมืองการปกครอง วิชาอักษรศาสตร์ ปัญหาสังคมไทย เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์ได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ด้านผู้เขียนบทความ

ผู้เขียนบทความวารสารอักษรศาสตร์ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2532 มีจำนวนทั้งหมด 119 คน ซึ่งเขียนบทความทั้งหมดจำนวน 173 บทความ ประกอบด้วยอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ 71 คน

(ร้อยละ 59.66) นิสิตอักษรศาสตร์ปัจจุบัน 6 คน (ร้อยละ 5.04) และบุคคลภายนอก* 42 คน (ร้อยละ 35.30)

ผู้เขียนที่เป็นอาจารย์คณะอักษรศาสตร์จำนวน 71 คน เมื่อจำแนกตามภาควิชาที่สังกัดพบว่า มีผู้เขียนจากทุกภาควิชาเรียงลำดับตามจำนวนได้ดังนี้ ภาควิชาภาษาตะวันตกจำนวน 20 คน (สังกัด สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส 10 คน สาขาวิชาภาษาเยอรมัน 6 คน สาขาวิชาภาษาอิตาลี 3 คน และ สาขาวิชาภาษาสเปน 1 คน) ภาควิชาประวัติศาสตร์ 14 คน ภาควิชาปรัชญาและภาควิชาภาษาอังกฤษ จำนวนเท่ากัน 9 คน ภาควิชาภาษาตะวันออกจำนวน 6 คน (สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น 4 คน สาขาวิชา ภาษาจีน 1 คน และสาขาวิชาภาษาบาลีสันสกฤต 1 คน) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบจำนวนเท่ากันภาคละ 3 คน ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์และภาค วิชาศิลปการละครจำนวนเท่ากันภาคละ 2 คน และภาควิชาภาษาไทยจำนวน 1 คน (ตารางที่ 1)

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* บุคคลภายนอก คือ นิสิตเก่า อดีตอาจารย์ของคณะอักษรศาสตร์ และบุคคลภายนอก

ตารางที่ 1 ผู้เขียนบทความวารสารอักษรศาสตร์จำแนกตามสถานภาพ

หน่วยงาน	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์	(71)	(59.66)
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	3	2.52
ภาควิชาประวัติศาสตร์	14	11.77
ภาควิชาปรัชญา	9	7.56
ภาควิชาภูมิศาสตร์	2	1.68
ภาควิชาศิลปการละคร	2	1.68
ภาควิชาภาษาไทย	1	0.84
ภาควิชาภาษาตะวันตก	20	16.81
สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส	10	8.40
สาขาวิชาภาษาเยอรมัน	6	5.04
สาขาวิชาภาษาอิตาลี	3	2.52
สาขาวิชาภาษาสเปน	1	0.84
ภาควิชาภาษาตะวันออก	6	5.04
สาขาวิชาภาษาจีน	1	0.84
สาขาวิชาภาษาบาลีสันสกฤต	1	0.84
สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น	4	3.36
ภาควิชาภาษาอังกฤษ	9	7.56
ภาควิชาภาษาศาสตร์	2	1.68
ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ*	3	2.52
นิสิตคณะอักษรศาสตร์	6	5.04
บุคคลภายนอก	42	35.30
รวม	119	100.00

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสัดส่วนจำนวนผู้เขียนบทความโดยเปรียบเทียบกับจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในแต่ละภาควิชา** แล้วพบว่า อาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ เขียนบทความลงในวารสารอักษร-

* ใน พ.ศ. 2521 มีฐานะเป็นหน่วยวรรณคดีเปรียบเทียบ

** เปรียบเทียบกับจำนวนสูงสุดของอาจารย์ในแต่ละภาควิชาในช่วง 10 ปี ของการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ (พ.ศ. 2532 – พ.ศ. 2544)

ศาสตร์เรียงตามลำดับดังนี้ อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ 14 คนจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 15 คน (ร้อยละ 93.33) ภาควิชาปรัชญา 9 คนจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 15 คน (ร้อยละ 59.99) ภาควิชาภาษาตะวันตก 20 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 35 คน (ร้อยละ 57.14) ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ 3 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 6 คน (ร้อยละ 49.99) ภาควิชาภาษาอังกฤษ 9 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 40 คน (ร้อยละ 22.5) ภาควิชาภาษาตะวันออก 6 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 29 คน (ร้อยละ 20.69) ภาควิชาภูมิศาสตร์ 2 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 10 คน (ร้อยละ 20) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ 3 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 15 คน (ร้อยละ 19.99) ภาควิชาภาษาศาสตร์ 2 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 12 คน (ร้อยละ 16.67) ภาควิชาศิลปการละคร 2 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 14 คน (ร้อยละ 14.29) และภาควิชาภาษาไทย 1 คนจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาคฯ 22 คน (ร้อยละ 4.55)

เมื่อพิจารณาจำนวนบทความของผู้เขียนแต่ละคนที่สังกัดคณะอักษรศาสตร์ (71 คน) พบว่าแต่ละคนเขียนบทความตั้งแต่ 1 – 6 บทความ โดยผู้เขียนบทความจำนวนมากที่สุด 6 บทความ มี 1 คน เขียน 5 บทความมี 1 คน เขียน 4 บทความมี 1 คน เขียน 3 บทความมี 8 คน เขียน 2 บทความมี 12 คน และเขียน 1 บทความมี 48 คน

ผู้เขียนที่เป็นนิสิตอักษรศาสตร์ 6 คนประกอบด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี 1 คน ระดับปริญญาโท 2 คน และระดับปริญญาเอก 3 คน เขียนคนละ 1 – 2 บทความ

ผู้เขียนที่เป็นบุคคลภายนอก 42 คนนั้น ไม่มีการระบุข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนจำนวน 15 คน ผู้เขียนที่เป็นบุคคลภายนอกนั้นประกอบด้วยนิสิตเก่าอักษรศาสตร์ อาจารย์จากคณะต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและจากมหาวิทยาลัยอื่น และบุคคลสำคัญของไทย มีผู้เขียนจำนวน 2 คนเขียนคนละ 3 บทความ เขียนคนละ 2 บทความมี 5 คน และเขียนคนละ 1 บทความมี 20 คน

2. ด้านประเภทของบทความ

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาบทความวารสารอักษรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ 101 บทความ (ร้อยละ 58.38) บทความวิจัยจำนวน 47 บทความ (ร้อยละ 27.17) บทความแปล/เรื่องแปล 14 บทความ (ร้อยละ 8.09) บทความกึ่งวิชาการ 1 บทความ (ร้อยละ 0.58) ส่วนบทความลักษณะอื่น ๆ มี 10 บทความ (ร้อยละ 5.78) ซึ่งเป็นปาฐกถาพิเศษ และบทสรุปหรือสาระสังเขปวิทยานิพนธ์อย่างละ 3 บทความ (ร้อยละ 1.73) การบรรยายในการประชุมทางวิชาการของคณะอักษรศาสตร์ บทสรุปจากการประชุมสัมมนา และการนำเรื่องเก่าที่มีคุณค่ามาพิมพ์ซ้ำประเภทละ 1 บทความ

เพื่อให้ได้ความชัดเจนและเห็นความเปลี่ยนแปลงจึงได้จำแนกช่วงเวลาของการวิเคราะห์ที่เป็น 2 ช่วงๆ ละ 5 ปี ซึ่งพบว่า วารสารในช่วง 5 ปีแรก (ปีที่ 21 – 25) มีบทความจำนวน 93 บทความ ส่วนในช่วง 5 ปีหลัง (ปีที่ 26 – 30) มีจำนวน 80 บทความ ประเภทของบทความในช่วง 5 ปีแรก และ 5 ปี

หลังพบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการและมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ในช่วงแรกมี 50 บทความ (ร้อยละ 53.76) และในช่วงหลังมี 51 บทความ (ร้อยละ 63.75) ตามลำดับ ส่วนบทความวิจัยมีจำนวนใกล้เคียงกันเช่นกันคือ 25 บทความ (ร้อยละ 26.83) และ 22 บทความ (ร้อยละ 27.50) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ประเภทของบทความในวารสารอักษรศาสตร์

ประเภทของบทความ	พ.ศ.2532-2536		พ.ศ.2537-2544		รวม	ร้อยละ
	(ปีที่21-25)		(ปีที่26-30)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
บทความวิชาการ	50	53.76	51	63.75	101	58.38
บทความกึ่งวิชาการ	1	1.07	-	-	1	0.58
บทความวิจัย	25	26.88	22	27.50	47	27.17
บทความแปล/เรื่องแปล	9	9.68	5	6.25	14	8.09
อื่น ๆ	8	8.60	2	2.50	10	5.78
ปาฐกถาพิเศษ	3	3.23	-	-	3	1.73
บทสรุป/สาระสังเขป วิทยานิพนธ์	3	3.23	-	-	3	1.73
คำบรรยายในการ ประชุมวิชาการ	1	1.07	-	-	1	0.58
บทสรุปจากการ ประชุมสัมมนา	-	-	1	1.25	1	0.58
การพิมพ์ซ้ำเรื่องเก่า	-	-	1	1.25	1	0.58
รวม	93	100.00	80	100.00	173	100.00

3. ภาษาของบทความ

จากการสำรวจพบว่าบทความส่วนใหญ่เป็นบทความภาษาไทยจำนวน 166 บทความ (ร้อยละ 95.95) และมีบทความภาษาอังกฤษเพียง 7 บทความ (ร้อยละ 4.05) ซึ่งเป็นบทความวิชาการ 3 บทความ (มีเนื้อหาด้านศิลปะ 2 บทความ และพุทธศาสนา 1 บทความ) และเป็นบทความวิจัย 4 บทความ (มีเนื้อหาด้านภาษาอังกฤษ 2 บทความ และภาษาศาสตร์ 2 บทความ)

4. เนื้อหาของบทความ

บทความในวารสารอักษรศาสตร์ในรอบ 10 ปีหลังมีเนื้อหาต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ ด้านวรรณกรรมมี 54 บทความ (ร้อยละ 34.26) ประวัติศาสตร์มี 34 บทความ (ร้อยละ 19.65) ภาษามี 29 บทความ (ร้อยละ 16.76) ปรัชญาและศาสนามี 21 บทความ (ร้อยละ 12.14) ศิลปะและศิลปการละครมี 11 บทความ (ร้อยละ 6.36) วัฒนธรรมพื้นบ้าน พิธีกรรมและความเชื่อมี 8 บทความ (ร้อยละ 4.62) วรรณคดีเปรียบเทียบมี 5 บทความ (ร้อยละ 2.89) บรรณารักษศาสตร์มี 4 บทความ (ร้อยละ 2.31) ภูมิศาสตร์มี 3 บทความ (ร้อยละ 1.73) และเนื้อหาอื่น ๆ มี 4 บทความ (ร้อยละ 2.31)

เมื่อจำแนกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 5 ปี พบว่า ใน 5 ปีแรก (ปีที่ 21 – 25) มีบทความด้านวรรณกรรมที่พิมพ์มากที่สุด (26 บทความ) รองลงมาได้แก่ ประวัติศาสตร์ (22 บทความ) และ ภาษา (20 บทความ) ส่วนในช่วง 5 ปี หลัง (ปีที่ 26 – 30) บทความที่มีการตีพิมพ์จำนวนมากที่สุดยังเป็นบทความที่มีเนื้อหาด้านวรรณกรรม (28 บทความ) รองลงมาคือ ด้านภาษา (19 บทความ) และประวัติศาสตร์ (12 บทความ)

เนื้อหาของบทความแต่ละด้านที่มีการตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์ประกอบด้วยเนื้อหาย่อยดังนี้

ปรัชญาและศาสนา (21 บทความ) ประกอบด้วยบทความเกี่ยวกับพุทธศาสนา (7 บทความ) จริยศาสตร์ (5 บทความ) ตรรกวิทยา (2 บทความ) เทวนิยม ลัทธิมาร์กซ์ เสรีภาพ ญาณวิทยานักปรัชญา ปรัชญากับวรรณคดี และศาสนาอิสลาม (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วัฒนธรรมพื้นบ้าน (8 บทความ) ประกอบด้วยบทความเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย (6 บทความ) เนื้อหาเกี่ยวกับสตรี (3 บทความ) วิถีชีวิต (2 บทความ) และหัตถกรรมพื้นบ้าน (1 บทความ) บทความเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศญี่ปุ่น (กีฬาซูโม่) และพิธีกรรมและความเชื่อของชาวลาว (เนื้อหาละ 1 บทความ)

ภาษา (29 บทความ) ประกอบด้วยบทความเกี่ยวกับภาษาต่าง ๆ ดังนี้

ภาษาไทย (7 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอ่าน การเรียนการสอนภาษาไทย ตัวเลขไทย และการยืมคำ

ภาษาศาสตร์ (4 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาถิ่น การบัญญัติศัพท์ และภาษาตระกูลมอญ-เขมร

ภาษาฝรั่งเศส (4 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำพจนานุกรม และการใช้ภาษา

ภาษาเยอรมัน (4 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา การทำพจนานุกรม และการเรียนการสอนภาษาเยอรมัน

การแปล (3 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีและทฤษฎีการแปล

ภาษาญี่ปุ่น (2 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา และการเรียนการสอนภาษา

ญี่ปุ่น

ภาษาสเปน (2 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา
ภาษาอังกฤษ (1 บทความ) ภาษาจีน (1 บทความ) และภาษาบาลี (1 บทความ) มี
เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา

ศิลปะและศิลปการละคร ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

ศิลปะการละคร (5 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจารณ์ละครแบบขนบนิยม บท
ละคร ละครหุ่น(ญี่ปุ่น) และโศกนาฏกรรม

ศิลปะ (5บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพเขียน ภาพถ่าย (3 บทความ) นิทรรศการ
และสุนทรียศาสตร์ (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วรรณกรรม (54 บทความ) ประกอบด้วยวรรณกรรมของประเทศต่าง ๆ ดังนี้

วรรณกรรมฝรั่งเศส (14 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับนวนิยาย (8 บทความ) บท
ละคร (2 บทความ) นิทาน ร้อยแก้ว กวีนิพนธ์ และสถานภาพสตรีในวรรณกรรม (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วรรณกรรมอเมริกัน (8 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับนวนิยายและนักประพันธ์ (4 บทความ) กวีนิพนธ์ (3 บทความ) และวรรณกรรมกับสิ่งแวดล้อม (1 บทความ)

วรรณกรรมเยอรมัน (7 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทละคร (2 บทความ) ประวัติ
วรรณกรรมอเมริกัน นวนิยาย และเรื่องสั้น (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วรรณกรรมไทย (6 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย (4 บทความ) เรื่องสั้น
และนวนิยาย (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วรรณกรรมอินเดีย (6 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีสันสกฤต(3 บทความ)
เรื่องสั้น วรรณกรรมเบงกาลี และวรรณคดีอินเดีย (เนื้อหาละ 1 บทความ)

วรรณคดีเปรียบเทียบ (5 บทความ)

วรรณกรรมอังกฤษ (4 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์และนักประพันธ์ (3 บทความ) และนวนิยาย (1 บทความ)

วรรณกรรมอิตาลี (2 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ (1 บทความ) และ
นิทาน (1 บทความ)

วรรณกรรมทั่วไป (2 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณกรรม (1 บทความ)
และวรรณกรรมกับศิลปกรรม (1 บทความ)

วรรณกรรมแคนาดา (1 บทความ)

วรรณกรรมญี่ปุ่น (1 บทความ) มีเนื้อหาประเภทนิทาน

วรรณกรรมฮังการี (1 บทความ) มีเนื้อหาเป็นเรื่องสั้น

ภูมิศาสตร์ (3 บทความ) ประกอบด้วยบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างวิชาภูมิศาสตร์
องค์การระหว่างประเทศ และภูมิศาสตร์กายภาพของไทย (เนื้อหาละ 1 บทความ)

ประวัติศาสตร์ (34 บทความ) ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

ประวัติศาสตร์ไทย (21 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเมือง ศาสนา (5 บทความ) ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา (3 บทความ) สมัยรัตนโกสินทร์ (2 บทความ) โบราณสถาน (2 บทความ) ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-อิตาลี ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย รัชกาลที่ 6 ประวัติการศึกษา การวิจัย ทฤษฎีและวิธีการทางประวัติศาสตร์ ชนชาติไทย และประวัติศาสตร์กับวรรณคดีไทย (เนื้อหาละ 1 บทความ)

ประวัติศาสตร์เอเชีย (9 บทความ) ประวัติศาสตร์ยุโรป (3 บทความ และประวัติศาสตร์อเมริกาใต้ (1 บทความ)

บรรณารักษศาสตร์ (4 บทความ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติหนังสือ การวิเคราะห์หนังสือและสิ่งพิมพ์

อื่น ๆ (4 บทความ) ได้แก่เนื้อหาเรื่องการเมืองการปกครองของไทย ขอบเขตวิชาอักษรศาสตร์ ปัญหาสังคม (การทำแท้ง) และวิธีการเรียนการสอน (เนื้อหาละ 1 บทความ) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เนื้อหาของบทความในวารสารอักษรศาสตร์

เนื้อหา	พ.ศ.2532-2536		พ.ศ.2537-2544		รวม	ร้อยละ
	(ปีที่21-25)	(ปีที่26-30)	(ปีที่26-30)	(ปีที่26-30)		
ปรัชญาและศาสนา	12	9	21	12.14		
วัฒนธรรมพื้นบ้าน พิธีกรรมและความเชื่อ	6	2	8	4.62		
ภาษา	(20)	(19)	(29)	(16.76)		
ภาษาไทย	1	6	7	4.05		
ภาษาอังกฤษ	1	1	2	1.16		
ภาษาศาสตร์	2	2	4	2.31		
ภาษาตะวันตก						
ภาษาฝรั่งเศส	3	1	4	2.31		
ภาษาเยอรมัน	1	3	4	2.31		
ภาษาสเปน	-	1	1	0.58		
ภาษาสเปน	-	1	1	0.58		
ภาษาตะวันออก						
ภาษาจีน	-	1	1	0.58		
ภาษาบาลี-สันสกฤต	-	1	1	0.58		
ภาษาญี่ปุ่น	1	1	2	1.16		

ตารางที่ 3 เนื้อหาของบทความในวารสารอักษรศาสตร์ (ต่อ)

เนื้อหา	พ.ศ.2532-2536	พ.ศ.2537-2544	รวม	ร้อยละ
	(ปีที่21-25)	(ปีที่26-30)		
การแปล	1	2	3	1.73
วรรณกรรม	(26)	(28)	(54)	(31.21)
วรรณกรรมทั่วไป	-	2	2	1.16
วรรณกรรมไทย	2	4	6	3.47
วรรณกรรมอังกฤษ	2	2	4	2.31
วรรณกรรมแคนาดา	1	-	1	0.58
วรรณกรรมอเมริกัน	4	4	8	4.62
วรรณกรรมตะวันตก				
วรรณกรรมฝรั่งเศส	6	8	14	8.09
วรรณกรรมเยอรมัน	4	3	7	4.05
วรรณกรรมอิตาลี	1	1	2	1.16
วรรณกรรมฮังการี	1	-	1	0.58
วรรณกรรมตะวันออก				
วรรณกรรมจีน	-	2	2	1.16
วรรณกรรมญี่ปุ่น	1	-	1	0.58
วรรณกรรมอินเดีย	4	2	6	3.47
วรรณคดีเปรียบเทียบ	2	3	5	2.89
ศิลปะและศิลปการละคร	8	3	11	6.36
ภูมิศาสตร์	2	1	3	1.73
ประวัติศาสตร์	(22)	(12)	(34)	(19.65)
ประวัติศาสตร์ยุโรป	1	2	3	1.73
ประวัติศาสตร์เอเชีย	5	4	9	5.20
ประวัติศาสตร์อเมริกาใต้	1	-	1	0.58
ประวัติศาสตร์ไทย	15	6	21	12.14
บรรณารักษศาสตร์	2	2	4	2.31
อื่น ๆ	3	1	4	2.31
รวม	93	80	173	100.00

5. การอ้างอิงที่ปรากฏในบทความ

บทความส่วนใหญ่ในวารสารอักษรศาสตร์มีการอ้างอิง คือเป็นจำนวน 134 บทความ (ร้อยละ 77.46) ส่วนบทความที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงมี 39 บทความ (ร้อยละ 22.54) ในด้านลักษณะการอ้างอิง พบว่ามีความหลากหลายคือ บทความส่วนใหญ่อ้างอิงในรูปแบบบรรณานุกรมและ/หรือเชิงอรรถท้ายบทความซึ่งมี จำนวน 114 บทความ (ร้อยละ 85.07) อ้างอิงในเนื้อหารูปเชิงอรรถมีจำนวน 85 บทความ (ร้อยละ 63.43) และอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปีมีจำนวน 18 บทความ (ร้อยละ 13.43)

เมื่อพิจารณาเป็นช่วง 5 ปี พบว่ามีลักษณะการอ้างอิงในแบบเดียวกันแต่มีค่าร้อยละต่างกัน กล่าวคือ ในช่วง 5 ปีแรก บทความในวารสารอักษรศาสตร์มีการอ้างอิงในรูปแบบบรรณานุกรมและ/หรือเชิงอรรถท้ายบทความ 49 บทความ (ร้อยละ 81.67) อ้างอิงในเนื้อหาแบบเชิงอรรถ 48 บทความ (ร้อยละ 80.00) และอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปี 9 บทความ (ร้อยละ 14.99) ส่วนในช่วง 5 ปีหลัง มีอ้างอิงในรูปแบบบรรณานุกรมและ/หรือเชิงอรรถท้ายบทความ 65 บทความ (ร้อยละ 87.84) อ้างอิงในเนื้อหาแบบเชิงอรรถ 37 บทความ (ร้อยละ 50.00) และอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปี 9 บทความ (ร้อยละ 12.16) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ลักษณะการอ้างอิงในบทความในวารสารอักษรศาสตร์

ลักษณะการอ้างอิง	พ.ศ.2532-2534 (ปีที่21-25)		พ.ศ.2537-2544 (ปีที่26-30)		รวม N=134	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
เชิงอรรถ	48	79.99	37	50.00	85	63.43
นามปี	9	14.99	9	12.16	18	13.43
บรรณานุกรม/เชิงอรรถ ท้ายบทความ	49	81.67	65	87.84	114	85.07

ความเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาของวารสารอักษรศาสตร์

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์ในช่วงหนึ่งทศวรรษหลังนี้กับผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์" ของ กฤตชญา รัตนประทีป (2528) ซึ่งได้วิเคราะห์เนื้อหาบทความในวารสารอักษรศาสตร์ 204 บทความตั้งแต่ฉบับแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม พ.ศ.2505 ถึงปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2527 ซึ่งเป็นช่วง 16 ปีแรกของการจัดทำวารสารพบว่ามีทั้งส่วนที่เหมือน และแตกต่างกันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านผู้เขียนบทความ

ในช่วงหนึ่งทศวรรษหลังของการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์พบว่า ผู้เขียนบทความในวารสารอักษรศาสตร์ประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่มเพิ่มขึ้น ไม่จำกัดเพียงอาจารย์คณะอักษรศาสตร์เท่านั้น คือประกอบด้วยอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ (ร้อยละ 59.66) นิสิตอักษรศาสตร์ (ร้อยละ 5.04) และบุคคลภายนอก (ร้อยละ 35.29) ซึ่งแสดงความเปลี่ยนแปลงในการเปิดรับข้อเขียนจากกลุ่มบุคคลอื่น และยังทำให้วารสารอักษรศาสตร์ได้เป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนกลุ่มใหญ่ก็ยังคงเป็นอาจารย์คณะอักษรศาสตร์

ในด้านภาควิชาที่สังกัด ในช่วง 16 ปีแรก ผู้เขียนบทความที่เป็นอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ สังกัดภาควิชาภาษาตะวันตกมากเป็นอันดับหนึ่ง 20 คน (ร้อยละ 21.51) อันดับที่สองได้แก่ อาจารย์ภาควิชาภาษาอังกฤษ 17 คน (ร้อยละ 18.28) อันดับสามได้แก่ อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย 14 คน (ร้อยละ 15.05) แต่เมื่อเทียบสัดส่วนกับอาจารย์ทั้งหมดที่มีในภาควิชา พบว่า อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยเขียนบทความเผยแพร่ลงในวารสารอักษรศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็นอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ ส่วนผลจากการสำรวจในรอบ 10 ปี หลังนี้พบว่าอาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันตกที่เป็นผู้เขียนบทความในวารสารอักษรศาสตร์ยังมีมากเป็นอันดับหนึ่ง 20 คน (ร้อยละ 54.05) อันดับที่สอง ได้แก่ อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ 14 คน (ร้อยละ 11.76) อันดับสามได้แก่อาจารย์ภาควิชาปรัชญาและภาควิชาภาษาอังกฤษจำนวนภาคละ 9 คนเท่ากัน (ร้อยละ 7.56) แต่เมื่อเทียบจำนวนอาจารย์ที่เขียนบทความกับจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาควิชา พบว่า อาจารย์จากภาควิชาประวัติศาสตร์เขียนบทความเผยแพร่ในวารสารอักษรศาสตร์มากที่สุด อันดับที่สองเป็นอาจารย์ภาควิชาปรัชญา อันดับสามเป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันตก

2. ประเภทของบทความ

ผลการสำรวจในช่วง 16 ปีแรก พบว่า บทความในวารสารอักษรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ 180 บทความ (ร้อยละ 88.24) บทความที่สรุปเนื้อหางานวิจัยและวิทยานิพนธ์มี 15 บทความ (ร้อยละ 7.35) บทความแปลมี 5 บทความ (ร้อยละ 2.45) ส่วนผลการสำรวจครั้งนี้ก็ยังพบว่า มีบทความประเภทต่าง ๆ เช่นเดียวกันแต่แตกต่างกันที่ค่าร้อยละ กล่าวคือ ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ 101 บทความ (ร้อยละ 58.38) บทความวิจัย 47 บทความ (ร้อยละ 27.17) บทความแปล/เรื่องแปล 14 บทความ (ร้อยละ 8.09) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความแปล/เรื่องแปลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. ภาษาของบทความ

ในช่วง 16 ปีแรกของการจัดทำ พบว่า บทความที่วิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นบทความภาษาไทย 160 บทความ (ร้อยละ 78.43) และมีบทความภาษาอังกฤษ 44 บทความ (ร้อยละ 21.57) เช่นเดียวกับ

ในช่วง 10 ปีหลังซึ่งบทความส่วนใหญ่ยังคงเป็นภาษาไทย 166 บทความ (ร้อยละ 95.95) แต่บทความภาษาอังกฤษมีจำนวน 7 บทความ (ร้อยละ 4.05)

4. เนื้อหาของบทความ

ผลการสำรวจในช่วง 16 ปีแรก พบว่า บทความในวารสารอักษรศาสตร์ที่มีเนื้อหาภาษาไทยมีมากที่สุดคือ 48 บทความ (ร้อยละ 23.53) ประวัติศาสตร์ 39 บทความ (ร้อยละ 19.12) ภาษาตะวันตก 31 บทความ (ร้อยละ 15.20) และภาษาอังกฤษ 22 บทความ (ร้อยละ 10.79) ส่วนในช่วง 10 ปีหลัง พบว่ามีบทความที่มีเนื้อหาด้านวรรณกรรมจำนวนมากที่สุด 54 บทความ (ร้อยละ 34.26) ประวัติศาสตร์ 34 บทความ (ร้อยละ 19.65) ภาษา 29 บทความ (ร้อยละ 16.76) และปรัชญาและศาสนา 21 บทความ (ร้อยละ 12.14) ผลการสำรวจแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาของวารสารอักษรศาสตร์ในช่วงหลังซึ่งมีบทความเนื้อหาวรรณกรรมมาเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับที่สองยังเป็นเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์เช่นเดิม

5. ลักษณะการอ้างอิงที่ปรากฏในบทความ

ในช่วง 16 ปีแรกของการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ มีบทความที่มีการอ้างอิง 133 บทความ (ร้อยละ 65.20) และบทความที่ไม่มีการอ้างอิง 71 บทความ (ร้อยละ 34.80) ส่วนในการสำรวจในช่วงหนึ่งทศวรรษหลังพบว่า จากจำนวนบทความที่ศึกษา 173 บทความ เป็นบทความที่มีการอ้างอิงมี 134 บทความ (ร้อยละ 77.45) และบทความที่ไม่มีการอ้างอิงมี 39 บทความ (ร้อยละ 22.54) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีการอ้างอิงในงานเขียนเพิ่มมากขึ้น

บทสรุป

การจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ในช่วงหนึ่งทศวรรษหลัง (ปีที่ 21 ถึงปีที่ 30) นี้ มีบทความทั้งหมดจำนวน 173 บทความ ผู้เขียนบทความในวารสารอักษรศาสตร์ในช่วงดังกล่าวมีทั้งสิ้น 119 คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ของคณะอักษรศาสตร์จากทุกภาควิชา นิสิตปัจจุบัน นิสิตเก่า อาจารย์จากต่างคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญ บทความในวารสารอักษรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ และมีบทความวิจัยมากกว่าการจัดทำในระยะแรก นอกจากนี้ยังมีบทความแปล/เรื่องแปล บทสรุปหรือสาระสังเขปวิทยานิพนธ์ของคณะอักษรศาสตร์ บทความจากการบรรยายในการประชุมวิชาการซึ่งเป็นกิจกรรมทางวิชาการของคณะอักษรศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์มีทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความส่วนใหญ่มีการอ้างอิงเนื้อหาของบทความในวารสารอักษรศาสตร์ครอบคลุมสาขาวิชามนุษยศาสตร์ทุกด้าน ประกอบด้วยเนื้อหาด้านวรรณกรรมซึ่งมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ ภาษา ปรัชญาและ

ศาสนา ศิลปะและศิลปการละคร วัฒนธรรมพื้นบ้าน บรรณารักษศาสตร์ และภูมิศาสตร์ตามลำดับ จึงนับได้ว่าวารสารอักษรศาสตร์เป็นแหล่งรวมองค์ความรู้สาขามนุษยศาสตร์และมรดกไทย ดังนั้น การจัดทำวารสารอักษรศาสตร์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร คือ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์และนิสิตคณะอักษรศาสตร์ และเผยแพร่กิจกรรมทางวิชาการของคณะอักษรศาสตร์ วารสารอักษรศาสตร์จึงเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่ายิ่งต่อการศึกษา วิจัย และการค้นคว้าในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสมควรได้รับความสนับสนุนและส่งเสริมให้มากขึ้นในการจัดทำและเผยแพร่ในวงกว้างทั้งระดับประเทศและนานาชาติ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤตชญา รัตนประทีป. " การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารอักษรศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษร-
ศาสตรมหาบัณฑิต, 2528.
- กองกาญจน์ ตะเวทิกุล, ม.ร.ว. รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะอักษรศาสตร์. สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม
2544.
- สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์. สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2544.
- หลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538). กรุงเทพมหานคร : คณะอักษร-
ศาสตร์, 2540.
- Dewey Decimal Classification and Relative Index. Devised by Melvil Dewey. Edited by
Joan S. Mitchell and Others. 21th ed. Albany,N.Y.: Forest Press, 1996.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย